

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmä-
suunnitelma

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Tämänhetkinen suunnitelmaversio

Yhteistyöryhmä 11.9.2020

Kaisa Kuukasjärvi ja Hanna Perälä, liikenne- ja
viestintäministeriö

Lähtökohtina tavoitteet ja strategiset linjaukset

Saavutettavuus

Liikennejärjestelmä takaa koko Suomen saavutettavuuden ja vastaa elinkeinojen, työssäkäynnin ja asumisen tarpeisiin.

1

Alueiden kansainvälinen saavutettavuus

2

Alueiden välinen saavutettavuus

3

Alueiden sisäinen saavutettavuus

4

Matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Kestävyys

Mahdollisuus valita kestävämpiä liikkumismuotoja paranee - erityisesti kaupunkiseuduilla.

Tehokkuus

Liikennejärjestelmän yhteiskuntataloudellinen tehokkuus paranee.

Tavoitteet ovat rinnakkaisia ja kaikki pyrkivät hillitsemään ilmastonmuutosta

Toimenpideohjelma on osa liikennejärjestelmäsuunnitelmaa

1. Yleiset lähtökohdat
2. Liikennejärjestelmän nykytila ja toimintaympäristön muutokset
3. Visio liikennejärjestelmän kehittämiseksi vuoteen 2050 – kestävä ja saavutettava Suomi
4. Suunnitelman tavoitteet ja strategiset linjaukset
- 5. Toimenpideohjelma (valtio ja kunnat)**
6. Valtion rahoitusohjelma
7. Yhteenvedo vaikutusten arvioinnista

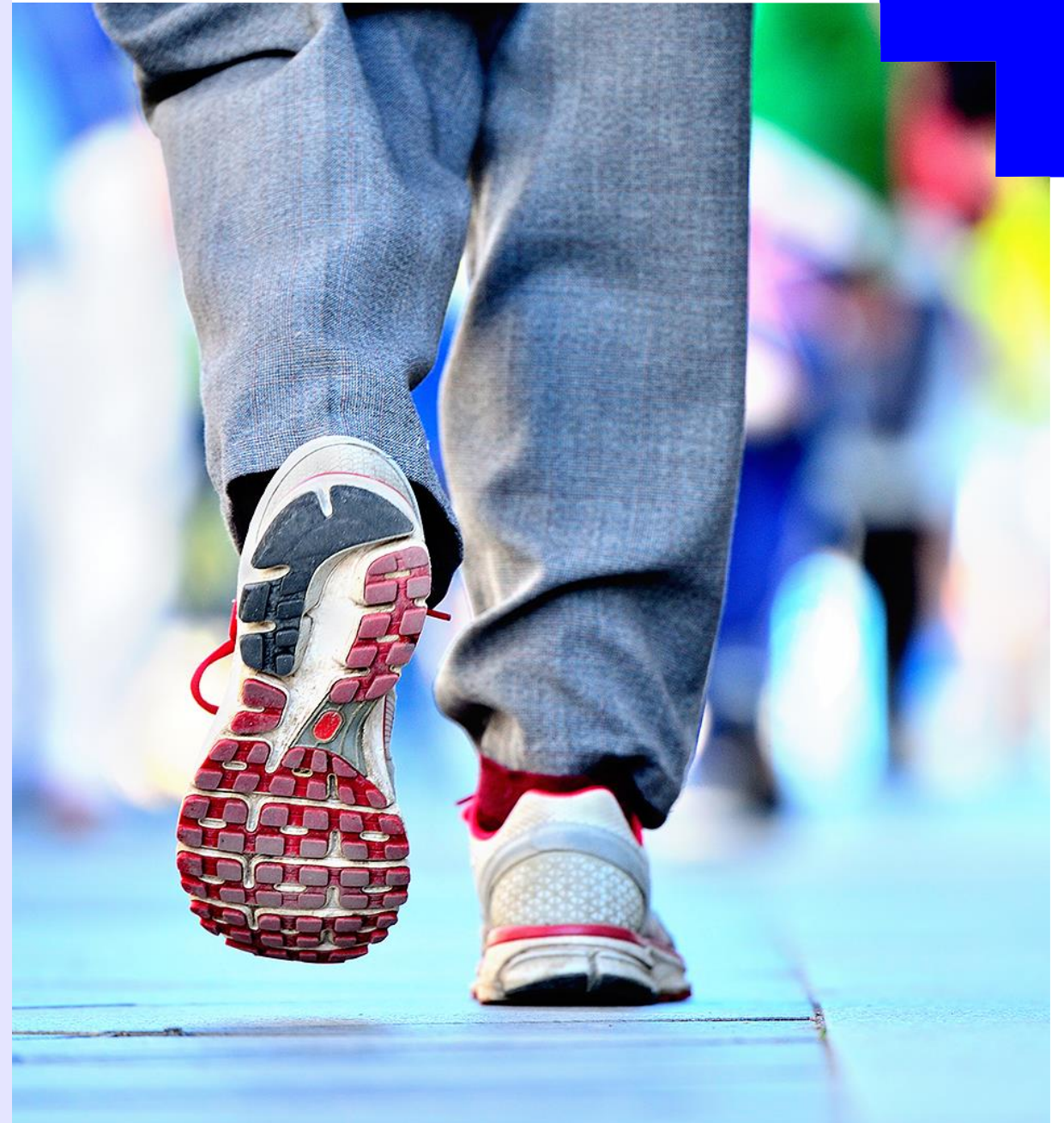
Toimenpideohjelma on osa valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa.

Toimenpideohjelman rakenne:

- Liikenneverkot ja liikenteen solmukohtat
- Henkilö- ja tavaraliikenteen palvelut
- Liikennejärjestelmän tukitoimet
- Alueellisia erityiskysymyksiä
- Vaikuttaminen kansainvälisesti
- Liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittäminen

Lisäksi:

- Rahoitusvaraukset ja koonteja aihepiireittäin

Merkittävimmät muutokset nykytilanteeseen verrattuna

- **Saavutettavuuden takaamiseksi** varmistetaan maanteiden, ratojen ja vesiväylien riittävät **hoidon ja korjausten tasot** ja suunnataan lisämäärärahoja **yksityisteille**.
- **Panostetaan** huomattavasti nykyistä enemmän **kestävän liikkumisen edistämiseen** erityisesti kaupunkiseuduilla. Kestävää liikkumista edistetään sekä panostamalla palveluihin sekä liikenneverkkoihin.
- Liikenneverkon kuntoon ja kestäväan liikkumiseen tehtyjen panostusten vuoksi **liikenneverkkojen kehittämiseen** on mahdollisuuksia rajoitetusti.
- **Digitalisaatiota edistetään** mm. tiedon hyödyntämisen ja Digirata-hankkeen avulla.

Valtion väyläverkko

- Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
 - alueiden välinen saavutettavuus
 - alueiden sisäinen saavutettavuus
 - matkojen ja kuljetusten palvelutaso
 - kestävyys
 - tehokkuus

- Toimenpideohjelmassa kuvattu perusväylänpidon ja kehittämisen momenttien määrärahatasot ja rahoituksen kohdentuminen

Perusväylänpito

- **Perusväylänpidon** rahoitustason osalta pyritään vähintään 1,4 mrd. € vuosittaiseen määrärahatasoon 2025 alkaen ja huomioidaan hintojen nousun vaikutukset. Hintojen nousu huomioidaan kehyslisäyksenä suunnitelman talousraamiin
- Perusväylänpidon rahoitus: tieverkko 50 %, rataverkko 40 %, vesiväylät 9 %

- **Pääväyläverkko** priorisoidaan, huomioiden elinkeinoelämän ja työssäkäynnin tarpeet.
- **Koko väyläverkon korjausvelka vähenee** arviolta 2,2 mrd. euroon.
- **Maanteiden** hoidon ja korjausten tarpeellinen taso varmistettu. Parantamiseen rahoitusta rajallisesti.
- Merkittävä satsaus **ratojen** parantamiseen ja korjauksiin.
- **Vesiväylillä** huomioidaan turvalaitteiden tarkoituksenmukainen kunto ja lisätään älykkäitä turvalaitteita kauppamerenkulun väylille

Valtion väyläverkko

- Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
 - alueiden välinen saavutettavuus
 - alueiden sisäinen saavutettavuus
 - matkojen ja kuljetusten palvelutaso
 - kestävyys
 - tehokkuus

Liikenneverkon kehittäminen

- Kehittämisen rahoitus: tieverkko 36 %, rataverkko 54 %, vesiväylät 9 %
- Nykyisen kehityksen puitteissa rajalliset mahdollisuudet liikenneverkon kehittämiseen (3-231 M€/v ,yhteensä 1472 M€):
 - **Rataverkolla** keskittyminen muutamaaan rataverkon toimivuuden kannalta kriittisimpään ja vaikuttavimpaan kohteeseen. Kustannukset 24-126 M €/v. vuosina 2021-2032 (yhteensä 600 M €).
 - **Digirata**-selvityksen mukaiset toimenpiteet. Kustannukset: 2,5-85 M€ vuodessa vuosina 2021-2032.
 - **Maanteillä** merkittävimmät kohteet pääväylillä ja muulla maantieverkolla kriittiset kohteet. Kustannukset 16-82 M €/v. vuosina 2021-2032 (yhteensä 402 M €).
 - **Vesiväylien** kehittämisellä mahdollistetaan uudet merkittävät teollisuuden investoinnit. Kustannukset 4-20 M €/v. vuosina 2021-2032 (yhteensä 100 M €).
- **Kaupunkiseutujen** kanssa yhteisrahoitteisiin uusiin infrahankkeisiin ja palveluihin varattu 2-100 M €/v.

Valtion väyläverkko - muut toimenpiteet

- Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
 - alueiden välinen saavutettavuus
 - alueiden sisäinen saavutettavuus
 - matkojen ja kuljetusten palvelutaso
 - kestävyys
 - tehokkuus

Rahoituspohjan laajentaminen

Sopimuksellisen yhteistyön kehittäminen

Hyötyjä maksaa –mallin, erilaisten rahoitusmallien sekä EU-rahoitusinstrumenttien hyödyntäminen

Tiedon ja uusien toimintamallien hyödyntäminen

Staattisen ja dynaamisen tiedon kehittäminen ja hyödyntäminen

Kevyempiä ratkaisuja liikenteen hallinnan keinoin

Väylien luokittelu

Pääväyläasetuksen arviointi

Maanteiden toiminnallisen luokituksen päivitys

Liikenteen automaatio

Arvio tavoiteltavasti automaation tasosta

Automaatiota edistäviä pilotteja ja kokeiluja kaikissa liikennemuodoissa.

Väyläverkon suunnittelu

EU-rahoituksen hyödyntäminen ennakoinnilla ja oikea-aikaisuudella

Hankearvioinnin laajentaminen ja systemaattisuus

Lisäpanostuksia muuhun liikenneverkkoon (1/2)

Katuverkko

- Panostus katuverkon kunnossapitoon mahdollisuuksien mukaan ja katuverkon korjausvelan vähentäminen kustannustehokkaasti
- Sujuvat yhteydet tavara- ja henkilöliikenteen kannalta merkittäviin solmupisteisiin
- Sujuvat HCT-kuljetukset
- Katuverkkoa koskevan staattisen tiedon kehittäminen

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Yksityistiet

Valtio nostaa yksityistieavustusten määrärahatason 25 M€/vuodessa vuosille 2021-2032. Lisäksi valtio korottaa yksityistieavustusten avustusprosenttia. Lisäkustannukset: 12 M €/v.

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso

Lisäpanostuksia muuhun liikenneverkkoon (2/2)

Liityntäpysäköinti

Valtion väyläverkkoon liittyvän liityntäpysäköinnin rahoitus 2-5 M€/v

Valtionavustusta katuverkon liityntäpysäköintialueiden kehittämiseen vuodesta 2022 alkaen. Kustannukset: 10 M €/v. vuosina 2022-25 (yhteensä 40 M €).

Rahoituksen koordinointi vastaamaan palvelutason kehittämistä johdonmukaisesti

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

Kävely ja pyöräily

Kävely- ja pyöräilyverkon parantaminen katuverkolla. Lisäkustannukset 11-23 M €/v. (valtio) vuosina 2022-2032 (yht. 193 M €).

Kävelyä ja pyöräilyä edistäviin kohteisiin valtion verkolla 5-10 M€/v

Kuntien edistämishjelmat, pyöräilyä koskevan tiedon laatu ja saatavuus

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

Lentoasemat ja satamat

Lentoasemaverkoston ja nykyisten tukien säilyttäminen Finavian verkoston ulkopuolisille lentoasemille.

Matkaketjujen kehittäminen lentoasemille ja vaikuttaminen verkostoperiaatteen puolesta EU:ssa.

Arvioidaan lentoliikenteen kehitysnäkymiä mm. huomioiden **koronatilanteen vaikutukset**

Uusien teknologioiden hyödyntäminen lentoliikenteen palveluiden kehittämisessä.

Liittyy seuraaviin strategiaan linjauksiin:

- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- alueiden välinen saavutettavuus
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus

Satamissa hyödynnetään EU-rahoitusta laajasti mm. digitalisaatiota, automaatiota ja vaihtoehtoisia käyttövoimia edistävissä hankkeissa

Satamiin johtavia liikenneyhteyksiä kehitetään pääväyläasetuksen mukaisesti

Valtion ja satamien **yhteisrahoitus** meriväylähankkeissa mahdollisuuksien mukaan. Yhtenäiset käytännöt ja oikeudenmukainen kohtelu eri toimijoiden välillä.

Liittyy seuraaviin strategiaan linjauksiin:

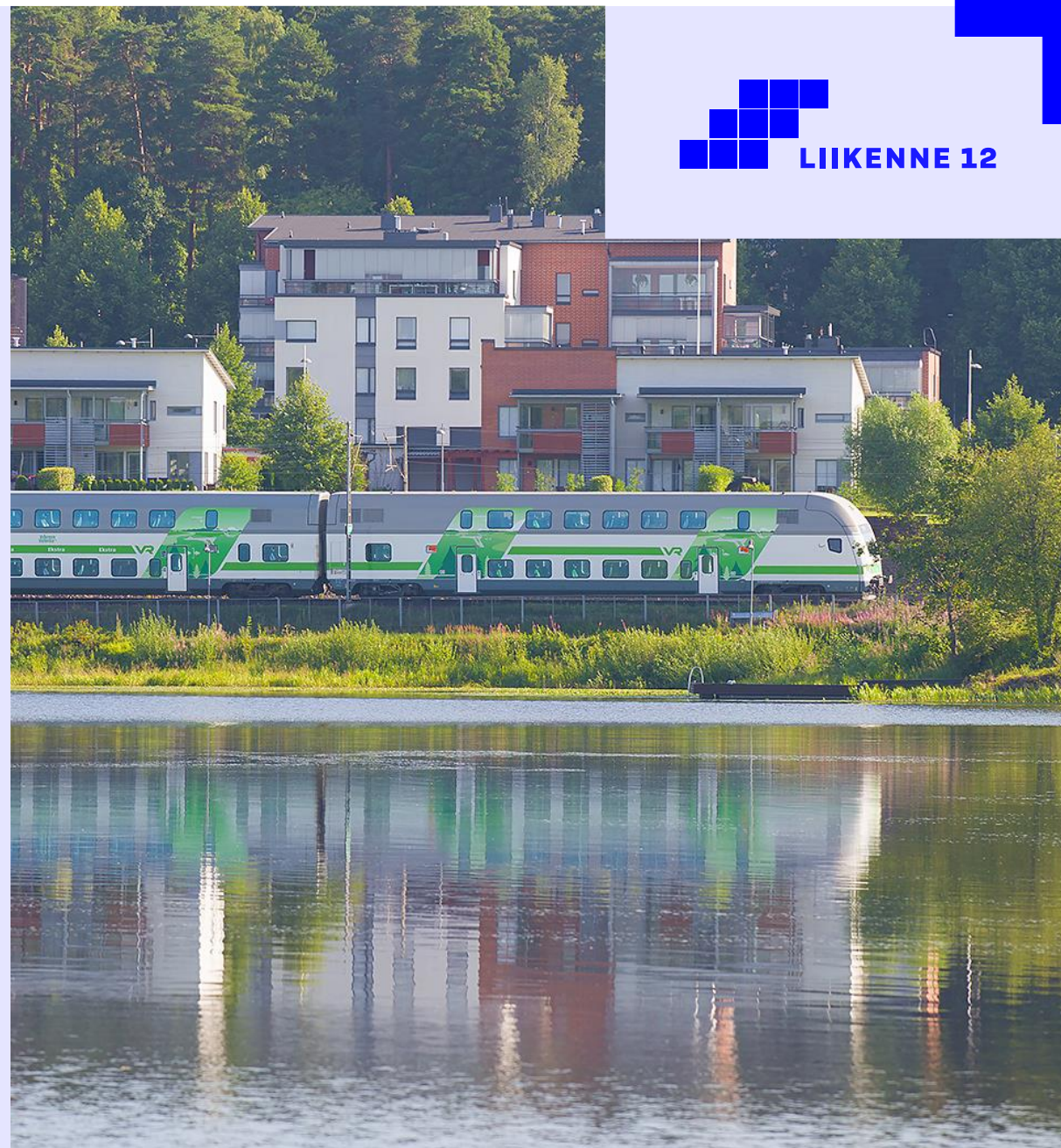
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- tehokkuus
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus

Joukkoliikenne

- **Uudenlainen** koordinoitu **yhteistyömalli** joukkoliikennetoimijoiden kesken mahdollistaa kehittämisen.
- **Palvelutasotavoitteet** ja sitä tukevat ostot pitkämatkaisessa liikenteessä.
- **Tukikorotukset** haja-asutusalueille ja kaupunkiseuduille.

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
- **alueiden välinen saavutettavuus**
- **alueiden sisäinen saavutettavuus**
- **matkojen ja kuljetusten palvelutaso**
- kestävyys
- tehokkuus

Matkaketjuihin sujuvuutta tiedon, yhdistelyn ja esteettömyyden avulla

- **Aikataulu- ja reittitiedot** kootaan kansallisesti. Tukea solmupisteiden matkustajainformaation kehittämiseen.
- Pilottihankkeita **lippu- ja maksujärjestelmien** yhteentoimivuudesta sekä reaaliaikaisen matkustajainformaation käyttöönotosta haja-asutusalueilla.
- Henkilöliikenteen solmupisteiden kehittäminen **kestävän liikkumisen keskuksiksi**.
- **Liikkumisen palveluiden** (ml. MaaS) edistäminen ja yhdistyminen muihin palveluihin koko maassa.
- Henkilökuljetusten **yhdistelyyn** vauhtia pilottihankkeilla.
- **Esteettömiin** matkaketjuihin panostusta.

Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:

- alueiden välinen saavutettavuus
- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

Logistiikkaan tehoa digitalisaatiosta ja uusista teknologioista

- Tavaraliikenteen osalta valtion ja kuntien rooli liittyy erityisesti **liikenneverkkoon**.
- **Tiedon** ja digitalisaation hyödyntämisellä saadaan tehostettua kuljetusketjuja.
- **Kaupunkilogistiikan** pilottihankkeiden avulla uusia teknologioita käyttöön.

Liitty seuraaviin strategiaan linjauksiin:

- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- kestävyys
- tehokkuus

Elintärkeät tukitoiminnot

- **Viestintäverkot** tukevat liikennejärjestelmän kehittymistä.
- Varmistetaan sähköistyvän ja digitalisoituvan liikennejärjestelmän riittävä **sähkösaanti**.
- Liikenteen **ohjauksella** tehot irti olemassa olevasta väyläkapasiteetista ja parempaa liikenneturvallisuutta.

- Liitty seuraaviin strategiaan linjauksiin:
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
 - alueiden välinen saavutettavuus
 - alueiden sisäinen saavutettavuus
 - matkojen ja kuljetusten palvelutaso
 - **kestävyys**
 - **tehokkuus**

Tieto ja digitalisointi

- **Tiedon** hyödynnettävyyteen panostetaan voimakkaasti mm. Traffic Management Finland Groupin mahdollisuudet hyödyntäen: sopimusrakenteet ja muut digitaalisen liiketoiminnan peruspalvelut.
 - **Matkaketjut** sujuvoituvat
 - **Kuljetusketjut** tehostuvat
 - Uusia **liiketoimintamahdollisuuksia**

Liittyy seuraaviin strategiin linjauksiin:

- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
- alueiden välinen saavutettavuus
- alueiden sisäinen saavutettavuus
- matkojen ja kuljetusten palvelutaso
- **kestävyys**
- **tehokkuus**

Alueellisia erityiskysymyksiä

- **Sisävesiliikenne** päästövähennysten mahdollistajana ja luotsaustuki.
- **Yhteysalusliikenteen** järjestämismallin uudistaminen. **Maantielauttaliikenteestä** huolehtiminen osana maantieverkkoa. Saaristoliikenteen digitaalinen aikataulutieto.
- **Kuljetustuella** ja **rakennerahastorahoituksella** tukea erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomeen.
- **Rajaliikenteen** sujuvuus kansainvälisen liikenteen edellytys.
- **Sopimusmenettelyjen** kehittäminen valtion ja kuntien välillä.

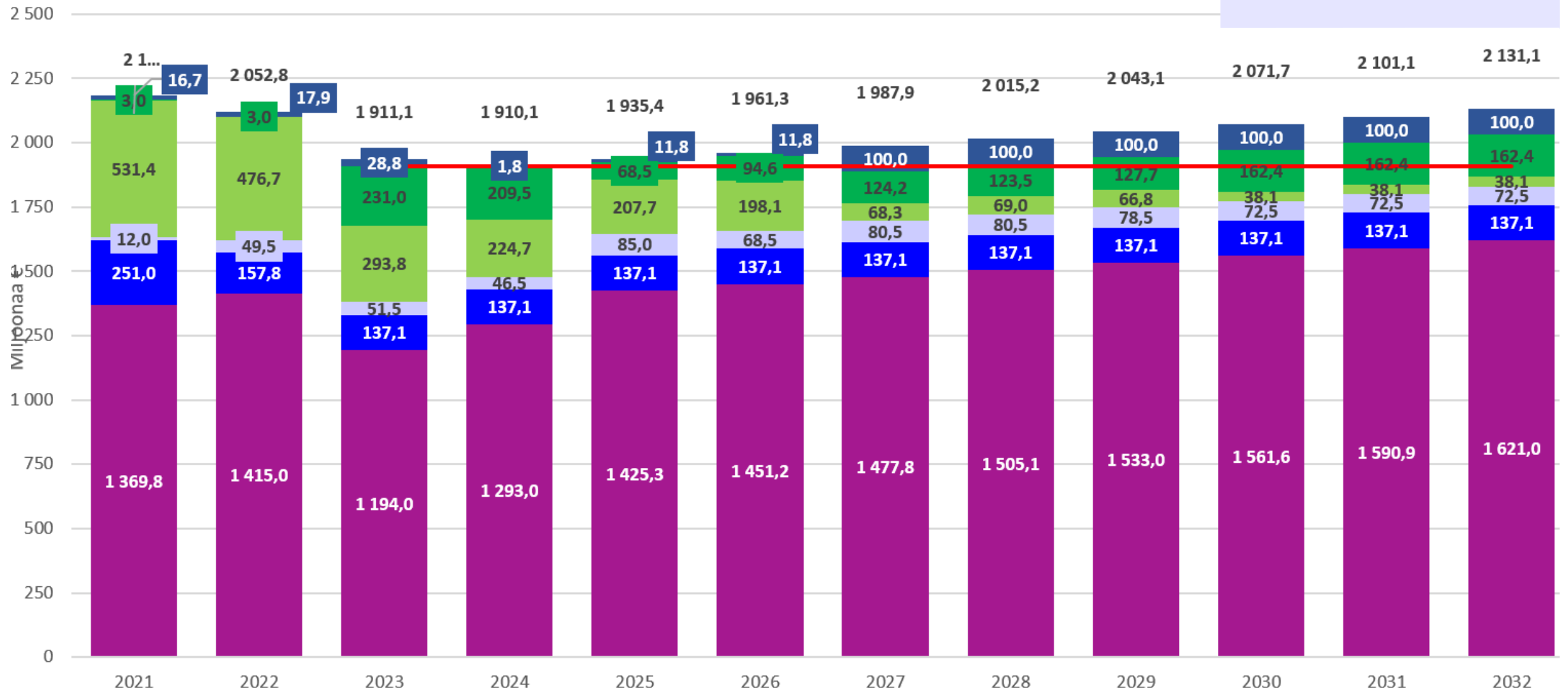
- Liittyy seuraaviin strategisiin linjauksiin:
- alueiden kansainvälinen saavutettavuus
 - alueiden välinen saavutettavuus
 - **alueiden sisäinen saavutettavuus**
 - **matkojen ja kuljetusten palvelutaso**
 - kestävyys
 - tehokkuus

Vaikuttaminen ja yhteistyö

- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita edistetään myös kansainvälisillä foorumeilla. Esimerkiksi **CEF** ja **TEN-T**.
- Liikennejärjestelmäsuunnittelun, yhteistyön ja tietopohjan kehittäminen.

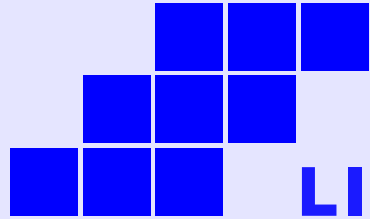
Suunnitelmaversio rahoitus

Jatkovalmistelun aihepiirejä

- Liikenneverkon kehittäminen
- Yhteensovittaminen muihin meneillään oleviin hankkeisiin
- Koronatilanteen vaikutukset, erityisesti joukkoliikenne
- Valtion lähtökohdat kaupunkiseutujen kanssa tehtäviin sopimuksiin liikenteen osalta
- Sopimuksellisen yhteistyön laajentaminen infrahankkeiden rahoituksessa

LIIKENNE 12

Valtakunnallinen
liikennejärjestelmä-
suunnitelma

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Kiitos!

